

دانشکده کشاورزی
گروه علوم دامی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم دامی گرایش ژنتیک و اصلاح دام

عنوان

بررسی رشد و خصوصیات لاشه بره های حاصل از ۱۰ ترکیب ژنتیکی

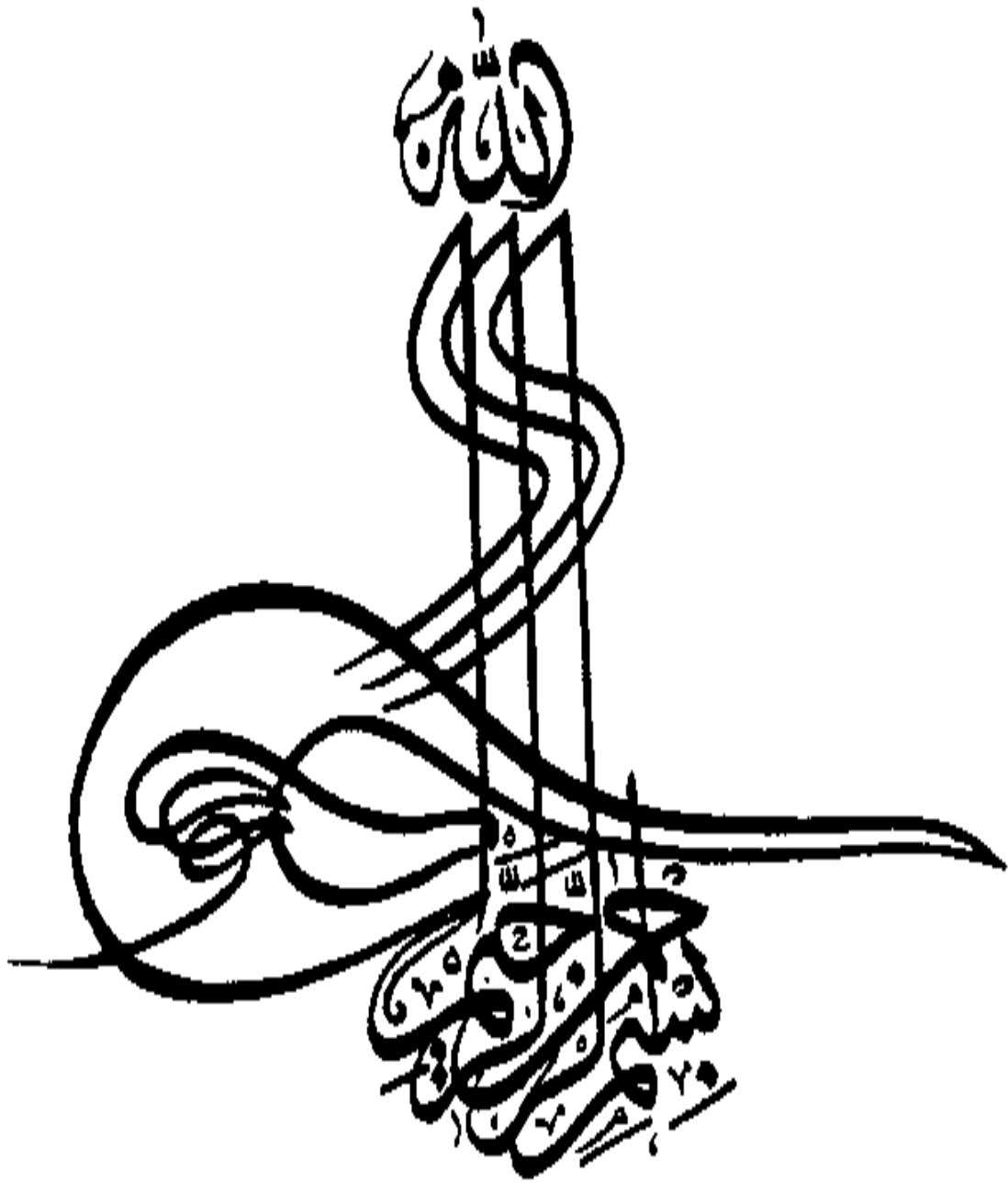
استادان راهنما:

دکتر جلیل شجاع

دکتر سید عباس رافت

پژوهشگر:

عباس عاطفی عموقین

تقدیم به :

«پدر مهربانم»

به او که راستی و صداقت را از او آموختم
و با صبر و شکیبائی خود همواره پشتیبان من بود
به او که نفوذ صلابت نگاه و وقر کردارش همواره
گستره ساحل آرامش اندیشه ام بوده است.
روحش شاد یادش گرامی

وجود پر مهر مادرم

که اسطوره بی بدیل عاطفه و عشق و محبت است و تپش های
قلبش خون حیات را در رگهایم به جریان می اندازد

همسر عزیز و دختر مهربانم

که صبورانه سختیهای دوران تحصیلم را تحمل نمودند و افتخار
وجودشان برایم از هر مدرکی بالاتر است

سپاسگزارى:

به درگاه آن يگانه بي همتا ابراز بندگي و تسليم مي کنم و پروردگار را به خاطر همه آنچه به من ارزاني داشته عاجزانه مي ستايم و شکر مي گذارم. از کوچکترين شروع کردم تا شايد بتوانم به بزرگترين دست يابم. اينک با تمام کوچکيم، تو را سپاس اي بي نهايت مطلق.

سپاس ويژه من، عبارت احترام و کرنش به محضر پشتوانه هاي بي دليل زندگيم، پدر، مادر و همسر است، آنان که عشق ورزیدن، دوست داشتن و تلاش کردن را به من آموختند. از برادر و خواهران عزيزم به خاطر همراهي و همدليشان تشکر مي کنم.

مراتب سپاس خويش را از اساتيد بزرگوار راهنما، جناب آقاي دکتر جليل شجاع و جناب آقاي دکتر سيد عباس به خاطر حمايت و راهنمايي هاي بي دريغشان در طي انجام پروژه سمینار و پايان نامه ام اعلام مي دارم.

از زحمات جناب آقاي دکتر نصراله پیرانی که زحمت داوری این پايان نامه را بعهده گرفتند صميمانه تشکر می نمايم.

از تلاش و زحمات ساير اساتيد بزرگوار گروه علوم دامی دکتر غلامعلی مقدم، دکتر صادق عليجانی، دکتر حسين جانمحمدي، دکتر حسين خانی، دکتر دقيق کيا و دکتر اکبر تقی زاده، به خاطر زحمات بي دريغشان متشکرم. در کمال منت و فروتنی از دانشجويان کارشناسي ارشد گروه علوم دامی و کليه دوستانم در دانشکده کشاورزی و دانشگاه تبريز که بهترين لحظات و خاطرات را در کنارشان به ترنم و تماشا و کسب علم پرداختم مراتب تشکر و سپاس خود را اعلام می دارم.

عباس عاطفی

تابستان ۸۹

عنوان پایان نامه: بررسی رشد و خصوصیات لاشه بره های حاصل از ۱۰ ترکیب ژنتیکی		
استادان راهنما: دکتر جلیل شجاع و دکتر سید عباس رافت		
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: علوم دامی	گرایش: ژنتیک و اصلاح دام
دانشگاه: تبریز	دانشکده: کشاورزی	گروه: علوم دامی
تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۹/۰۶/		تعداد صفحه:
کلید واژه ها: بره، صفات رشد، خصوصیات لاشه، ترکیب ژنتیکی، FI		
<p>چکیده:</p> <p>صفات رشد و لاشه چندین ترکیب ژنتیکی گوسفند (۱۰ ترکیب ژنتیکی برای صفات رشد و ۱۱ ترکیب ژنتیکی برای صفات لاشه)، مورد بررسی قرار گرفت. صفات رشد تعداد ۲۷۴ بره خالص و دورگ نسل اول در طی دو سال متوالی ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ رکورد گیری شد. صفات رشد شامل وزن تولد، وزن نهایی دوره، میانگین افزایش وزن روزانه در کل دوره و میانگین افزایش وزن روزانه در شش بازه زمانی (شروع دوره تا ۲۰ روزگی، ۲۰ تا ۴۷ روز، ۴۷ تا ۷۴ روز، ۷۴ تا ۱۰۹ روز، ۱۰۹ تا ۲۲۷ روز، ۲۲۷ تا ۳۲۱ روز) بود. پس از پایان دوره ۶ بره نر از هرگروه ژنتیکی (به جز ترکیب ژنتیکی قزل خالص) کشتار گردیده و خصوصیات لاشه شان مورد بررسی قرار گرفت. صفات لاشه شامل وزن زنده قبل از کشتار، پوست و اوزان قطعات لاشه شامل: لاشه گرم، لاشه سرد، دنبه گرم، دنبه سرد، چربی داخلی، گردن، ماهیچه دست، سر دست و بازو، دنده و پیش سینه، راسته، قلوه گاه، کعب و گرد ران، ماهیچه ران و همچنین سطح مقطع راسته بود. میانگین بدست آمده برای صفات رشد به ترتیب ۴/۴۸، ۴/۶۶، ۰/۱۲۰، ۰/۱۴۳، ۰/۱۰۷، ۰/۱۳۲، ۰/۱۶۷، ۰/۰۴۹ و ۰/۱۷۷ کیلوگرم و برای صفات لاشه به ترتیب ۵۶/۴۳، ۶/۵۹، ۲۷/۶۹، ۲۷/۲۵، ۳/۴۱، ۳/۳۳، ۱/۰۸، ۰/۹۵، ۰/۴۷، ۱/۶۶، ۱/۷۸، ۱/۸۹، ۰/۹۹، ۲/۸۶ و ۰/۵۴ کیلوگرم و ۱۹/۲۲ سانتیمتر مربع بدست آمد. صفات میانگین افزایش وزن روزانه در شش بازه زمانی و برخی صفات لاشه در سال دوم رکورد گیری نشده بودند و تنها داده های سال اول آنها موجود بود. اثر عوامل ژنتیکی و غیر ژنتیکی بر صفات رشد و لاشه مورد بررسی قرار گرفت که مشخص گردید عواملی نظیر ترکیب ژنتیکی، تیپ تولد، جنسیت، سال تولد و وزن تولد به عنوان متغیر کمکی بر برخی از صفات رشد و عواملی نظیر ترکیب ژنتیکی، تیپ تولد، سال تولد و وزن زنده قبل از کشتار یا وزن لاشه سرد به عنوان متغیر کمکی بر برخی از صفات لاشه تاثیر داشتند. تفاوت هایی بین دو جنس از نظر برخی صفات رشد و لاشه مشاهده شد. اثر تیپ تولد بر برخی صفات معنی دار بود و دوقلو ها دارای مقادیر کمتری نسبت به تک قلو ها بودند. عامل محیطی سال تولد نیز بر برخی صفات رشد و لاشه اثر معنی داری داشت.</p>		

۱	مقدمه
۴	۱-۱- تولید گوشت
۵	۱-۱-۱- تولید گوشت در دنیا
۵	۱-۱-۲- تولید گوشت در ایران
۵	۱-۲- تقسیم بندی نژادهای گوسفند
۶	۱-۲-۱- تقسیم بندی از نظر نوع پشم
۶	۱-۲-۱-۱- نژادهای پشم ظریف
۶	۱-۲-۱-۲- نژادهای پشم متوسط
۷	۱-۲-۱-۳- نژادهای پشم آمیخته
۷	۱-۲-۱-۴- نژادهای پشم بلند
۸	۱-۲-۱-۵- گوسفندان پشم ضخیم یا پشم قالی
۸	۱-۳- اصلاح گوسفندان برای صفات رشد و لاشه
۸	۱-۳-۱- همبستگی بین صفات
۱۰	۱-۳-۲- وراثت پذیری
۱۱	۱-۴- عوامل موثر بر خصوصیات رشد و لاشه
۱۱	۱-۴-۱- تأثیر عوامل درونی بر خصوصیات رشد و لاشه
۱۱	۱-۴-۱-۱- نژاد
۱۳	۱-۴-۱-۲- جنسیت
۱۵	۱-۴-۱-۳- اثرات مادری
۱۶	۱-۴-۱-۴- سن و وزن
۱۷	۱-۴-۲- اثر عوامل خارجی بر خصوصیات رشد و لاشه
۱۸	۱-۵- تاریخچه دورگ گیری در ایران
۲۲	۱-۲- اقلیم و پوشش گیاهی استان آذربایجان شرقی
۲۲	۱-۲-۱-۲- اقلیم و آب و هوا

VII

- ۲۲ ۲-۱-۳- پوشش گیاهی
- ۲۳ ۲-۲- موقعیت ایستگاه تحقیقاتی خلعت پوشان
- ۲۳ ۲-۲-۱- تاریخچه تأسیس ایستگاه
- ۲۳ ۲-۲-۲- جمعیت و ترکیب گوسفندان موجود در ایستگاه
- ۲۳ ۲-۲-۳- مدیریت و پرورش گوسفندان در ایستگاه
- ۲۳ ۲-۲-۳-۱- برنامه تغذیه
- ۲۴ ۲-۲-۳-۲- برنامه جفت گیری و زایش
- ۲۴ ۲-۲-۳-۳- ثبت مشخصات و رکوردگیری
- ۲۴ ۲-۳- جمعیت و ترکیب گوسفندان مورد استفاده در طرح
- ۲۵ ۲-۴- صفات مورد بررسی
- ۲۶ ۲-۵- نحوه جمع آوری داده در ایستگاه تحقیقاتی خلعت پوشان
- ۲۶ ۲-۵-۱- نحوه جمع آوری داده های قطعات لاشه
- ۲۷ ۲-۶- تجزیه آماری
- ۲۷ ۲-۶-۱- بررسی صفات رشد بین ترکیبات ژنتیکی
- ۲۹ ۲-۶-۱-۱- روش آنالیز
- ۳۱ ۲-۶-۲- بررسی صفات لاشه بین ترکیبات ژنتیکی
- ۳۴ ۲-۶-۳- بررسی همبستگی بین صفات
- ۳۶ ۳-۱- خلاصه های آماری داده های خصوصیات رشد
- ۳۷ ۳-۲- مقایسه صفات رشد بین ترکیبات ژنتیکی
- ۳۸ ۳-۲-۱- عوامل موثر بر صفات وزن تولد، وزن نهایی دوره و میانگین افزایش وزن روزانه در کل دوره
- ۳۹ ۳-۲-۲- وزن تولد
- ۴۲ ۳-۲-۳- وزن نهایی دوره
- ۴۴ ۳-۲-۴- میانگین افزایش وزن روزانه در کل دوره
- ۴۴ ۳-۲-۴-۱- روش آنالیز واریانس
- ۴۵ ۳-۲-۴-۲- روش داده های تکرار شده در زمان

VIII

- ۴۷ ۳-۲-۵- افزایش وزن روزانه در بازه های زمانی
- ۴۸ ۳-۲-۱-۵- افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۱
- ۵۱ ۳-۲-۲-۵- افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۲
- ۵۳ ۳-۲-۳-۵- افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۳
- ۵۴ ۳-۲-۴-۵- افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۴
- ۵۵ ۳-۲-۵-۵- افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۵
- ۵۷ ۳-۲-۶-۵- افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۶
- ۵۹ ۳-۳- خلاصه آماره های توصیفی صفات اجزاء لاشه
- ۶۰ ۳-۴-۱- مقایسه صفات اجزاء لاشه بین ترکیبات ژنتیکی
- ۶۱ ۳-۴-۱- وزن زنده قبل از کشتار
- ۶۳ ۳-۴-۲- وزن لاشه گرم
- ۶۶ ۳-۴-۳- وزن لاشه سرد
- ۶۸ ۳-۴-۴- وزن دنبه سرد
- ۷۰ ۳-۴-۵- وزن پوست
- ۷۲ ۳-۴-۶- وزن چربی داخلی بدن
- ۷۳ ۳-۴-۷- وزن گردن
- ۷۵ ۳-۴-۸- وزن ماهیچه دست
- ۷۶ ۳-۴-۹- وزن سر دست و بازو
- ۷۸ ۳-۴-۱۰- وزن دنده و پیش سینه
- ۷۹ ۳-۴-۱۱- وزن راسته
- ۸۱ ۳-۴-۱۲- وزن قلوه گاه
- ۸۳ ۳-۴-۱۳- وزن کعب و گرد ران
- ۸۴ ۳-۴-۱۴- وزن ماهیچه ران
- ۸۶ ۳-۴-۱۵- سطح مقطع راسته
- ۸۷ ۳-۵- همبستگی بین صفات

IX

۸۸ ۳-۵-۱- همبستگی بین صفات رشد
۸۹ ۳-۵-۲- همبستگی بین صفات لاشه
۹۱ ۳-۶- نتیجه گیری:
۹۴ ۳-۷- پیشنهادات:
۹۵ پیوست ها:
۱۰۱ منابع:

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ تولید گوشت ۱ در ایران طی ۱۱ سال به تفکیک نوع دام (FAOSTAT) ۴
- جدول ۱-۲ ضرایب همبستگی فنوتیپی و ژنوتیپی بین صفات رشد و لاشه گوسفند لری بختیاری $\times 100$ (طالبی و همکاران، ۱۳۸۷)..... ۹
- جدول ۱-۳ وراثت پذیری تعدادی از صفات رشد و لاشه گوسفند ۱۰
- جدول ۱-۲ نتایج تست نرمالینه برای صفات رشد ۲۸
- جدول ۲-۲ نتایج تست نرمالینه برای صفات لاشه ۳۲
- جدول ۱-۳ آماره های توصیفی داده های خصوصیات رشد (کیلوگرم) ۳۶
- جدول ۲-۳ میانگین و انحراف معیار صفات* وزن تولد، وزن نهایی و افزایش وزن روزانه کلی به تفکیک گروه برحسب کیلوگرم ۳۷
- جدول ۳-۳ تجزیه واریانس عوامل موثر بر صفات وزن تولد، وزن نهایی دوره و میانگین افزایش وزن روزانه در کل دوره ۳۸ ۳۸
- جدول ۴-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر تیپ تولد بر صفت وزن تولد ۴۰
- جدول ۵-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت وزن نهایی دوره ۴۳
- جدول ۶-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه کلی ۴۵
- جدول ۷-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه در کل دوره ۴۶
- جدول ۸-۳ تجزیه واریانس عوامل موثر بر صفات میانگین افزایش وزن روزانه در ۶ بازه زمانی ۴۹
- جدول ۹-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر تیپ تولد بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۱ ۵۰
- جدول ۱۰-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۱ ۵۱
- جدول ۱۱-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر ترکیب ژنتیکی بر افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۲ ۵۲
- جدول ۱۲-۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۲ ۵۳

- جدول ۳-۱۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۴..... ۵۵
- جدول ۳-۱۴ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر ترکیب ژنتیکی بر افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۵..... ۵۶
- جدول ۳-۱۵ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۵..... ۵۷
- جدول ۳-۱۶ میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر ترکیب ژنتیکی بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۶..... ۵۸
- جدول ۳-۱۷ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر جنسیت بر صفت افزایش وزن روزانه در بازه زمانی ۶..... ۵۹
- جدول ۳-۱۸ آماره های توصیفی داده های صفات لاشه..... ۵۹
- جدول ۳-۱۹ تجزیه واریانس عوامل موثر بر صفات لاشه..... ۶۰
- جدول ۳-۲۰ آماره های توصیفی داده های صفت وزن زنده قبل از کشتار به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۶۱
- جدول ۳-۲۱ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر تیپ تولد بر صفت وزن لاشه گرم..... ۶۵
- جدول ۳-۲۲ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر سال بر صفت وزن لاشه گرم..... ۶۵
- جدول ۳-۲۳ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر سال بر صفت وزن لاشه سرد..... ۶۷
- جدول ۳-۲۴ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر تیپ تولد بر صفت وزن لاشه سرد..... ۶۸
- جدول ۳-۲۵ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر تیپ تولد بر صفت وزن دنبه سرد..... ۶۹
- جدول ۳-۲۶ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر سال بر صفت وزن دنبه سرد..... ۷۰
- جدول ۳-۲۷ آماره های توصیفی داده های صفت وزن پوست به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۷۱
- جدول ۳-۲۸ آماره های توصیفی داده های صفت وزن چربی حفرات داخلی بدن به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۷۳
- جدول ۳-۲۹ آماره های توصیفی داده های صفت وزن گردن به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۷۳
- جدول ۳-۳۰ آماره های توصیفی داده های صفت وزن ماهیچه دست به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۷۵
- جدول ۳-۳۱ آماره های توصیفی داده های صفت وزن دنده و پیش سینه به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۷۸
- جدول ۳-۳۲ آماره های توصیفی داده های صفت وزن راسته به تفکیک ترکیب ژنتیکی..... ۷۹

XII

- جدول ۳-۳۳ آماره های توصیفی داده های صفت وزن قلوه گاه به تفکیک ترکیب ژنتیکی ۸۱
- جدول ۳-۳۴ مقایسه میانگین حداقل مربعات و اشتباه معیار اثر تیپ تولد بر صفت وزن قلوه گاه ۸۲
- جدول ۳-۳۵ آماره های توصیفی داده های صفت وزن کعب و گرد ران به تفکیک ترکیب ژنتیکی ۸۳
- جدول ۳-۳۶ آماره های توصیفی داده های صفت وزن ماهیچه ران به تفکیک ترکیب ژنتیکی ۸۵
- جدول ۳-۳۷ تجزیه واریانس عوامل مؤثر بر صفت سطح مقطع راسته ۸۶
- جدول ۳-۳۸ ضرایب همبستگی پیرسون بین صفات رشد ۸۸
- جدول ۳-۳۹ ضرایب همبستگی پیرسون بین صفات لاشه ۹۰

اشکال و نمودارها

۵	شکل ۱ روند تولید گوشت در ایران به تفکیک انواع دام (تن)
۲۷	شکل ۲ تقسیم بندی لاشه بر طبق روش استاندارد ایران
۴۰	نمودار ۱-۳ تفاوت صفت وزن تولد بین ژنوتیپ های مختلف
۴۵	نمودار ۲-۳ تفاوت صفت میانگین افزایش وزن روزانه کل دوره بین ژنوتیپ های مختلف
۴۸	نمودار ۳-۳ روند افزایش وزن روزانه در ژنوتیپ های مختلف
۶۴	نمودار ۳-۴ تفاوت صفت وزن لاشه گرم بین ترکیب های ژنتیکی مختلف
۶۷	نمودار ۳-۵ تفاوت صفت وزن لاشه سرد بین ژنوتیپ های مختلف
۶۹	نمودار ۳-۶ تفاوت صفت وزن دنبه سرد بین ژنوتیپ های مختلف
۷۷	نمودار ۳-۷ تفاوت صفت وزن سر دست و بازو بین ژنوتیپ های مختلف
۹۴	پیوست ۱: نمودار توزیع داده ها قبل و بعد از تبدیل داده ها

مقدمه

توجه به محدودیت های موجود در توسعه زیر بناهای بخش کشاورزی از جمله آب و خاک و منابع تجدید شونده، متخصصین را بر آن داشته تا از منابع بالقوه و عوامل تولید به نحو مطلوبی استفاده کنند. در میان انواع نیاز های غذایی، نقش پروتئین در زندگی و سلامت آحاد جامعه چنان قابل توجه است که جامعه شناسان در میزان و توسعه جوامع مصرف سرانه پروتئین حیوانی را مبنای ارزیابی قرار می دهند. گوسفند از نظر تامین گوشت و سطح مصرف در ایران جایگاه متمایزی در مقایسه با گوشت گاو و گوساله دارد. بطوریکه حدود ۴۰ درصد گوشت قرمز تولیدی را شامل می شود (پیروز ملکی، ۱۳۸۶). بطور کلی گوشت مهم ترین محصول گوسفند در نظر گرفته می شود. با بهبود کیفی و کمی این محصول می توان ضمن کاهش هزینه های تولید، درآمد را افزایش داد (کیانزاد، ۱۳۸۳). ایران از نظر تولید گوشت گوسفند مقام پنجم در جهان را با تولید ۳۳۲/۶ هزار تن یا ۴/۲ درصد دارا می باشد. جمعیت گوسفندان کشور ۵/۱ درصد جمعیت گوسفندان دنیا بوده ولی مقدار تولید گوشت آن ۴/۲ درصد تولید جهانی است که علت آن پایین بودن وزن کشتار است. با توجه به این که میانگین وزن کشتار گوسفند در سال ۱۳۸۰، معادل ۱۵/۴ کیلوگرم گزارش شده است، عدم رسیدن به وزن مطلوب را می توان نتیجه، عدم برخورداری دام ها از تغذیه مناسب، نبود برنامه صحیح پرورشی و بالاخره عدم شناخت پتانسیل نژادهای موجود دانست (کریمی و همکاران، ۱۳۸۵). در ایران همه نژادهای گوسفند (به جز نژاد زل) دنبه دار هستند. در مقایسه با تولید یک واحد وزنی گوشت لخم، برای تولید یک واحد وزن چربی مقدار بیشتری انرژی لازم است و از طرف دیگر امروزه مصرف کنندگان گوشت، لاشه با چربی کمتر را ترجیح می دهند. بنابراین حذف یا کاهش اندازه دنبه گوسفندان محلی می تواند یک هدف برای صنعت گوسفند داری کشور باشد (امام جمعه و همکاران، ۲۰۰۵). توجه به ذخایر ژنتیکی قابل توجه در پرورش گوسفند و اهمیت اقتصادی آن در ساختار زیر بخش امور دام و مزیت نگهداری و پرورش آن بعلاوه وجود پتانسیل های موجود، این نوع دام در مقایسه با سایر حیوانات مزرعه نیازمند ایجاد تحولات اساسی در زمینه های

مختلف همچون مدیریت تولید مثل، تغذیه، بهداشت و اصلاح نژاد بعنوان گزینه ای مطلوب در جهت افزایش راندمان تولید می باشند. در این راستا آنچه بیشتر اهمیت پیدا می کند اصلاح نژاد و افزایش پتانسیل ژنتیکی و تولیدی گوسفندان در کنار توجه کافی به عوامل محیطی است تا بدینوسیله با بکارگیری شیوه های مناسب و با استفاده از تنوع ژنتیکی موجود و هدایت خصوصیات ارثی جمعیت ها به سمت مطلوب باعث بهبود عملکرد در واحد شود.

بررسی عوامل ژنتیکی و محیطی موثر بر خصوصیات رشد و لاشه و بررسی همبستگی بین صفات رشد و بین صفات لاشه بره های خالص و دورگ از اهداف این طرح می باشد.

فصل اول

بررسی منابع

۱-۱- تولید گوشت

۱-۱-۱- تولید گوشت در دنیا

کل تولید جهانی انواع گوشت (اعم از سفید یا قرمز) طی سال های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۷ روند صعودی داشته است. در گروه کشور های در حال توسعه، تولید همه انواع گوشت ها با افزایش توام بوده است در صورتی که در گروه کشور های توسعه یافته، تولید گوشت خوک و گوسفند و بز با کاهش و تولید گوشت گاو و گوساله با افزایش مواجه گردیده است. (FAO, 2009)

۱-۱-۲- تولید گوشت در ایران

جدول ۱-۱ تولید گوشت توسط دام های مختلف در ایران را نشان می دهد. مشاهده می شود که تولید گوشت در ایران از ۱۴۷۳۷۹۱ تن در سال ۱۹۹۷ به ۲۳۲۹۲۸۰ تن در سال ۲۰۰۷ رسیده است. تولید گوشت توسط گاو و گوسفند به مقدار جزئی افزایش یافته است. تولید گوشت گوسفند نسبت به کل تولید گوشت کشور در سال ۱۹۹۷ مقدار ۲۰ درصد و در سال ۲۰۰۷ مقدار ۱۶.۷ درصد بوده است.

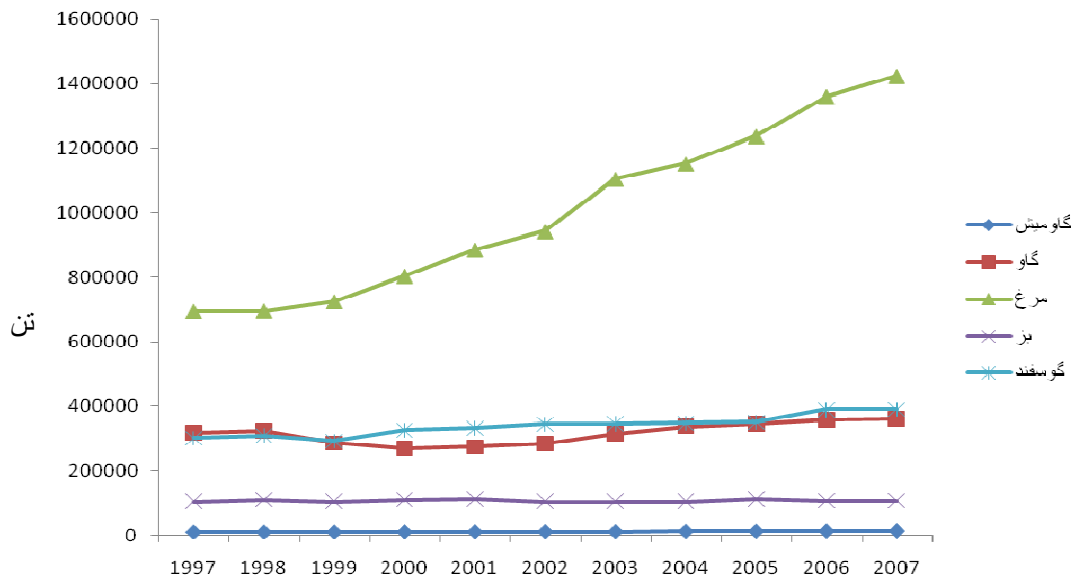
جدول ۱-۱ تولید گوشت ۱ در ایران طی ۱۱ سال به تفکیک نوع دام (FAOSTAT)

حیوان/ سال	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷
گاو میش	۱۱۲۰۰	۱۱۳۶۰	۱۱۳۶۰	۱۱۸۴۰	۱۲۱۶۰	۱۲۵۶۰	۱۲۸۰۰	۱۳۴۴۰	۱۳۹۲۰	۱۴۴۰۰	۱۴۹۰۰
شتر	۱۴۰۰	۱۶۰۰	۱۶۶۰	۱۶۸۰	۱۷۰۰	۱۶۶۰	۱۶۶۰	۱۶۸۰	۱۶۸۰	۱۶۸۰	۱۶۸۰
گاو	۳۱۷۰۰۰	۳۲۴۰۰۰	۲۸۶۰۰۰	۲۶۸۸۰۰	۲۷۴۰۵۰	۲۸۴۲۵۰	۳۱۳۹۶۰	۳۳۶۷۷۰	۳۴۴۰۰۰	۳۵۶۰۰۰	۳۶۰۰۰۰
مرغ	۶۹۴۵۴۱	۶۹۶۰۰۰	۷۲۵۰۰۰	۸۰۳۰۰۰	۸۸۵۳۰۰	۹۴۲۰۰۰	۱۱۰۴۰۰۰	۱۱۵۲۰۰۰	۱۲۳۷۰۰۰	۱۳۶۰۰۰۰	۱۴۲۳۰۰۰
اردک	۳۵۰۰	۳۴۰۰	۳۳۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰	۳۲۰۰
حیوانات شکاری	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۶۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰
بز	۱۰۵۰۰۰	۱۰۹۰۰۰	۱۰۴۰۰۰	۱۰۹۵۰۰	۱۱۱۱۱۰	۱۰۴۶۹۰	۱۰۵۰۰۰	۱۰۵۰۰۰	۱۱۱۳۰۰	۱۰۶۰۰۰	۱۰۶۰۰۰
غاز	۲۷۵۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰
گوسفند	۳۰۱۰۰۰	۳۰۹۰۰۰	۲۹۳۰۰۰	۳۲۶۱۶۶	۳۳۲۶۱۰	۳۴۵۰۲۰	۳۴۶۰۰۰	۳۴۸۰۰۰	۳۵۱۰۰۰	۳۸۸۸۰	۳۹۰۰۰۰
بوقلمون	۱۷۴۰۰	۱۵۶۰۰	۱۵۰۰۰	۱۶۸۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰

۱ تن

تولید گوشت مرغ طی این سالها افزایش قابل توجه ای داشته است که به علت سیاست های دولت در جهت افزایش مصرف گوشت سفید و در نتیجه توسعه مرغداریهای صنعتی می باشد. تولید گوشت توسط بز و گاو میش طی این سالها تقریبا ثابت بوده است.

شکل زیر روند تولید گوشت توسط دامهای مختلف در ایران را که در بالا بیان شد، به صورت نمودار نشان می دهد.

شکل ۱ روند تولید گوشت در ایران به تفکیک انواع دام (تن)

۱- ۲- تقسیم بندی نژادهای گوسفند

داشتن اجداد وحشی مختلف و تأثیر عوامل اقلیمی و جغرافیایی و روشهای پرورش در نقاط مختلف جهان موجب ظهور نژادهای امروزی گوسفندان شده که از نظر ژنوتیپی و فنوتیپی تفاوتهای بسیاری در بین آنها وجود دارد. با توجه به صفات مختلف، در تقسیم بندی نژادها روش های گوناگونی مشاهده می شود. تقسیم بندی نژادها بر اساس تولیدات، شکل دم و دنبه و پوشش بدنی صورت گرفته (جلالی

زنوز، ۱۳۸۴ و عزت پور، ۱۳۸۱)، ولی این تقسیم‌بندی بر اساس خصوصیات ظاهری، رنگ، وجود یا عدم وجود شاخ، شکل و اندازه گوش و غیره به علت نوسانات دامنه تغییرات این صفات و همچنین اشکالات فنی از نظر اندازه‌گیری رایج نبوده و انجام نگرفته است (جلالی زنوز، ۱۳۸۴).

۱-۲-۱ - تقسیم‌بندی از نظر نوع پشم

با توجه به پشمی که گوسفندان تولید می‌نمایند، میتوان نژادهای گوسفند دنیا را به پنج گروه کلی تفکیک نمود.

۱-۲-۱-۱ - نژادهای پشم ظریف^۱

این نوع گوسفندان عمدتاً به عنوان گوسفندان مرتع نامیده می‌شوند و به منظور تولید پشم پرورش می‌یابند. گوسفندان پشم ظریف اساساً از نژاد مرینوس و آمیخته‌های آن هستند که از اسپانیا به سایر نقاط دنیا منتقل گردیده است. نام‌های اطلاق شده به این نژاد مانند مرینوس فرانسوی یا رامبویه در رابطه با کشورهای پرورش دهنده آن می‌باشد. نژادهای خالص جدید آنها از نظر تولید گوشت بهتر از نژادهای قدیمی می‌باشند اگر چه تولید گوشت آنها به خوبی نژادهای گوشتی نمی‌باشد. اصولاً نژادهای با پشم ظریف، مقاوم، اجتماعی (به صورت گله‌ای)، خوش بنیه و پرتاقت و سازگار به روشهای پرورش در مزرعه و مرتع هستند. از جمله این نژادها می‌توان مرینوس، رامبویه و دبویه را نام برد (سعادت نوری و همکاران، ۱۳۷۴).

۱-۲-۱-۲ - نژادهای پشم متوسط^۲

^۱ - Fine wool Breeds

^۲ - Medium wool Breeds

این نژادها در اصل در انگلستان پرورش داده شده و بیشتر برای تولید گوشت اصلاح شده اند و تولید پشم در رده دوم قرار دارد. این گروه دارای رشد سریع و جثه قوی هستند و از نظر کیفیت پشم، پشم این گوسفندان از نظر درخشندگی روشن تر از مریوس بوده و راندمان پشم آنها بیشتر از مریوس است. از جمله این نژادها می توان به نژادهای سافولک^۳، دورست^۴ و سات داون^۵ اشاره کرد (عزت پور، ۱۳۸۱).

۱-۲-۱-۳- نژادهای پشم آمیخته^۶

نژادهای آمیخته بر اثر آمیزش نژادهای پشم دراز با نژادهای پشم ظریف به وجود آمده اند. نژادهای آمیخته تحت شرایط مرتع، گوشت بره بازار پسندتری نسبت به نژادهای پشم ظریف و پشم متوسط دارند. نژادهای این گروه عمدتاً دو منظوره هستند و مقدار تولید آنها چه از نظر مقدار پشم و چه از نظر مقدار گوشت در حد مطلوبی قرار دارند. علاوه بر خصوصیات ذکر شده در بالا، سازگاری خوب آنها نسبت به شرایط مزرعه ای باعث شده که این نژادها در سراسر دنیا مورد استقبال قرار گیرند. از این گروه می توان به نژادهایی مانند کاردیال، تارگی^۷ و پلورث^۸ اشاره نمود (عزت پور، ۱۳۸۱).

۱-۲-۱-۴- نژادهای پشم بلند^۹

این نوع گوسفندان عمدتاً برای تولید گوشت پرورش یافته و از نظر جثه بزرگترین نژاد گوسفندان دنیا شناخته می شوند. تمام این گوسفندان دارای پشم دراز می باشند و بدنشان مسطح، با ساختمان

^۳ - Suffolk

^۴ - Dorset

^۵ - Southdown

^۶ - Crossbred wool breeds

^۷ - Targee

^۸ - Polworth

^۹ - Long Wool Breeds